

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Gminy Dolice z dnia2024 r.*

Program Wspierania Rodziny w Gminie Dolice na lata 2025-2027

Dolice 2024

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA	4
2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA	5
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY, UWZGLĘDNIAJĄCA ZASOBY MAJĄCE ZNACZENIE W SYSTEMIE WSPIERANIA RODZINY.....	6
4. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE	11
4.1. Pomoc społeczna udzielana rodzinie i dziecku	11
4.2. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	13
4.3. Dziecko i rodzina wspierani przez Poradnię psychologiczno-pedagogiczną	15
4.4. Przemoc wśród nieletnich	15
4.5. Rodzina i dziecko pod kuratelą sądową	15
4.6. Przemoc domowa	16
4.7. Karta Dużej Rodziny	17
5. ANALIZA SWOT	17
6. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE SZCZEGÓŁOWE, DZIAŁANIA	19
7. PRZEWIDYWANE EFEKTY.....	25
8. REALIZACJA PROGRAMU	25
9. MONITORING I EWALUACJA	25

WPROWADZENIE

Rodzina i dziecko wymagają wsparcia oraz szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz rodzin powinna koncentrować się na wyrównywaniu pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzeniu im równych szans oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego, natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci winny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń.

Z punktu widzenia polityki społecznej, która odpowiada za tworzenie warunków samodzielnego funkcjonowania rodziny, rodzina i dziecko stanowią przedmiot niejako selektywnego zainteresowania. Jest tak, dlatego, że odnosi się ono zwłaszcza do tych rodzin i pochodzących z nich dzieci, które na pewnym etapie swojego życia stają się bezradne i marginalizowane.

Czynników powodujących bezradność i marginalizację rodziny jest wiele. Co budzi niepokój, ich liczba w ostatnim okresie wzrasta. Jedną z głównych przyczyn zwiększania się zjawisk niepożądanych, godzących w dobro rodziny i dziecka, jest wyczerpanie się więzi społecznych spajających struktury rodziny, wprowadzające element rozchwiania równowagi i harmonii w ich życiu.

Możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane, daje stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. W pierwszej kolejności powinien on być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją, jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa. Współcześnie model rodziny ewoluuje, obok wzorca tradycyjnego często występują rodziny partnerskie, niepełne czy tzw. patchworkowe.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między opiekunami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba

uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: uzależnienia, przemoc w rodzinie, przestępczość rodziców. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Obserwuje się coraz większy wpływ mediów i świata wirtualnego na funkcjonowanie rodzin.

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie posiada jednoznacznej definicji. Według Kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych. W Kodeksie karnym osobę do ukończenia 17 roku życia uważa się za nieletnią. Dzieci do 13 roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18 roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Podstawę prawną Programu stanowi art. 176 pkt 1) Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (t.j. Dz.U. 2024 poz.177), która w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

Przedkładany Program Wspierania Rodziny w Gminie Dolice na lata 2025-2027 jest spójny z dokumentami dotyczącymi ochrony dziecka i rodziny, w szczególności z:

- 1) Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., (Dz.U. 1997.78.483)
- 2) Konwencją o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r., (Dz.U.1991.120.526 ze zm.)
- 3) Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1465)
- 4) Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2024 r., poz. 177 ze zm.)
- 5) Ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (t.j. Dz.U.2023 r., poz.1923)
- 6) Uchwałą Nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin "Za życiem" (M.P.2016.1250)
- 7) Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U.2024 poz., 1283 ze zm.),
- 8) Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. 2024 r., poz. 424 ze zm.),
- 9) Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz.U. 2024 r., poz. 1491),
- 10) Ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2023 r., poz. 2151 ze zm.),

- 11) Ustawą z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka - "Aktywny rodzic" (t.j. Dz.U. 2024 r., poz. 858),
- 12) Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego z perspektywą do 2030 roku., stanowiącą załącznik do Uchwały Nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 r.
- 13) Strategią Rozwoju Gminy Dolice na lata 2015 – 2025 stanowiącą załącznik do Uchwały Nr XIII/115/15 Rady Gminy Dolice z dnia 29 grudnia 2015 r.
- 14) Strategią rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Dolice na lata 2021-2027 stanowiącą załącznik do Uchwały Nr XXIV/246/21 Rady Gminy Dolice z dnia 25.02.2021 r.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY, UWZGLĘDNIAJĄCA ZASOBY MAJĄCE ZNACZENIE W SYSTEMIE WSPIERANIA RODZINY.

Gmina Dolice jest gminą wiejską, położoną w południowej części powiatu stargardzkiego, w województwie zachodniopomorskim. Powierzchnia gminy wynosi 237 km², a zamieszkuje ją ok. 7 100 osób. Strukturę administracyjną gminy w 2024 r. tworzą 22 sołectwa: Bralęcín, Brzezina, Dobropole Pyrzyckie, Dolice, Kolin, Krępczewo, Mogilica, Morzyca, Moskorzyn, Płoszkowo, Pomietów, Przewłoki, Rzeplino, Sądów, Skrzany, Strzebielewo, Szemiélino, Warszyn, Ziemomyśl A, Ziemomyśl B, Żalęcino i Lipka.

Miejscowości takie jak: Boguszyce wchodzi w skład sołectwa Dobropole Pyrzyckie; Komorowo wchodzi w skład sołectwa Dolice; Sądówko wchodzi w skład sołectwa Sądów; Trzebień wchodzi w skład sołectwa Rzeplino.

Infrastruktura drogowa i komunikacja

Dolice leżą w odległości 60 km od Szczecina. Podstawową oś dla komunikacji drogowej w gminie stanowi droga wojewódzka nr 122, która poprzez Suchań łączy się z drogą krajową nr 10, a poprzez Pyrzyce z drogą krajową nr 3. Ten podstawowy węzeł komunikacyjny zapewnia mieszkańcom gminy bezpośrednie połączenie ze Szczecinem oraz innymi miastami powiatowymi. W tym względzie istotny element stanowi również, przebiegająca przez Dolice, trasa kolejowa Szczecin – Poznań.

Usługi transportowe świadczą firmy kolejowe oraz firmy transportowe, udostępniające busy i autokary na potrzeby regularnych przejazdów liniowych.

Gmina Dolice nie jest skomunikowana w sposób dostateczny, w 2024 r. są miejscowości, do których nie dojeżdża komunikacja publiczna, m. in. Trzebień, Mogilica, Sądów, Sądówko, Komorowo, Ziemomyśl B, Skrzany, Pomietów, Boguszyce, Szemiélino.

Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Dolice w 2023 funkcjonowało 50 mieszkań komunalnych w tym trzy mieszkania chronione (obecnie wspomagane): jedno w miejscowości Szemiélino oraz dwa w Dolicach. Dodatkowo 1 lokal komunalny zabezpieczony dla lokatorów w sytuacji kryzysowej (w Rzeplinie). Większość mieszkań znajduje się w budynkach powstałych przed II wojną światową. W zasobach Gminy Dolice nie ma mieszkań socjalnych ani pomieszczeń tymczasowych. W 2023 r. wpłynęły cztery wnioski o przydział lokalu mieszkalnego. W 2024 r. (stan na 04.12.2024) wpłynęło 7 wniosków. Aktualnie na liście oczekujących na przydział mieszkania komunalnego jest 13 osób.

W najbliższym czasie planowana jest budowa nowego budynku mieszkalnego wielorodzinnego z 12 lokalami mieszkalnymi na wynajem przy ul. Owocowej w Dolicach. Inwestycja prowadzona jest w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej "KZN - Zachodniopomorskie" Sp. z o.o. z siedzibą w Koszalinie oraz Gminą Dolice, na zasadach

określonych w ustawie z dnia 26 października 1995 r. o społecznych formach rozwoju mieszkalnictwa.

Oświata i kultura

W obszarze wychowania i edukacji działają:

- dwie szkoły podstawowe i jedna szkoła filialna: Szkoła Podstawowa w Dolicach, Szkoła Podstawowa im. Olimpijczyków Polskich w Rzeplinie i Szkoła Filialna w Dobropolu Pyrzyckim

W 2023 r. Uchwałą Rady Gminy Dolice przekształcono Szkołę Podstawową w Dobropolu Pyrzyckim w Szkołę Filialną, organizacyjnie podporządkowaną Szkole Podstawowej w Dolicach. Szkoła Filialna w Dobropolu Pyrzyckim objęła swoją strukturą organizacyjną oddziały klas I – III oraz oddziały przedszkolne.

- Przedszkole Publiczne w Dolicach „Zielona Kraina” w pełnym wymiarze czasu oraz dwa oddziały przedszkolne przy Szkole Podstawowej w Dolicach i dwa oddziały przy Szkole Podstawowej w Rzeplinie. W lutym 2023 r. Przedszkole Niepubliczne „Bajkowy Świat” zakończyło swoją działalność.

- Gminna Biblioteka Publiczna w Dolicach z filią biblioteczną w Rzeplinie (stan na 13.11.2024 r). Organizuje zajęcia, spotkania autorskie, konkursy recytatorskie, plastyczne i teatralne dla dzieci i młodzieży, spotkania autorskie dla starszych mieszkańców gminy Dolice, dostęp do audiobooków, książek z dużą czcionką, ebooki, podcasty z platformy Empik Go (darmowy dostęp). Dostarczają książki w ramach akcji Książka na telefon - usługa skierowana do osób starszych, samotnych, chorych. Pomagają w wypełnianiu dokumentów, drukowanie niezbędnych dokumentów, rozliczanie PIT. Uczą obsługi sprzętu komputerowego, telefonów dotykowych, poczty elektronicznej, zakładanie kont na portalach społecznościowych.

- Gminne Centrum Kultury ukierunkowane zarówno na dzieci, młodzież, jak i dorosłych. Jako koordynator amatorskiego ruchu artystycznego oraz form edukacji kulturalno-oświatowej zajmuje się organizacją zajęć muzycznych, teatralnych, recytatorskich, plastycznych i tanecznych, rękodzieła. Centrum prowadzi też działalność klubową, organizuje konkursy, spotkania, wystawy, uczestniczy i współorganizuje imprezy charytatywne, a z jego oferty korzysta wiele osób. Posiadają w ofercie scenę plenerową oraz kino letnie. Umożliwiają Kołom Gospodyń Wiejskich z terenu Gminy Dolice, Sołectwom użytkowanie świetlic do swoich działań statutowych. Liczne zajęcia i spotkania organizowane z seniorami i dla seniorów. Spotkania i zajęcia międzypokoleniowe.

- Aktualnie funkcjonują świetlice wiejskie w następujących miejscowościach: Brzezina, Brałęcin, Dolice - Gminne Centrum Kultury, Moskorzyn, Morzyca, Kolin, Krępcowo, Pomietów, Przewłoki, Ziemomyśl A, Żalęcino i Warszyn. W świetlicach odbywają się zajęcia plastyczne i edukacyjne, taneczne, wokalne oraz zajęcia wynikające z uczestnictwa w różnych projektach.

Specyfiką gminy Dolice jest skoncentrowanie ośrodków edukacji w dwóch szkołach podstawowych i jednej szkole filialnej. Konieczność dowożenia uczniów z 26 miejscowości ogranicza funkcjonowanie placówek, m.in. powoduje brak możliwości organizowania zajęć popołudniowych w szkołach dla uczniów dojeżdżających, sztywne godziny wydawania posiłków.

Do wszystkich szkół uczęszczają uczniowie z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego, ze specjalnymi potrzebami, wynikającymi z ich niepełnosprawności, przy czym w żadnej ze szkół nie ma klas integracyjnych. Część uczniów korzysta z edukacji w placówkach poza gminą Dolice, mieszkając w internatach specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych lub są dowożone transportem zorganizowanym przez samorząd.

Warto nadmienić, że tylko jedna z trzech szkół na terenie gminy Dolice nie ma barier architektonicznych, w pozostałych szkołach występuje potrzeba likwidacji występujących barier i umożliwienie korzystania uczniom z niepełnosprawnością ruchową ze wszystkich sal lekcyjnych.

Sport

W gminie funkcjonują różnego rodzaju obiekty sportowe, należą do nich cztery boiska wielofunkcyjne: w Dolicach, Sądowie, Strzebielewie i Żalęcinie. Boiska sportowe znajdują się w miejscowościach: Bralecin, Brzezina, Dobropole, Dolice, Kolin, Morzyca, Moskorzyn, Mogilica, Płoszkowo, Pomietów, Przewłoki, Sądów, Szemielino, Warszyn, Ziemomyśl A, Ziemomyśl B i Żalęcino. Natomiast w Krępcowie projekt boiska jest w trakcie przygotowywania. Kompleks boisk sportowych Orlik znajduje się w Rzeplinie.

Place zabaw znajdują się w miejscowościach: Bralecinie, Brzezynie, Dobropolu, Dolicach, Kolinie, Krępcowie, Morzycy, Moskorzynie, Mogilicy, Płoszkowie, Pomietowie, Przewłokach, Rzeplinie, Sądów, Skrzany, Strzebielewie, Szemielinie, Warszynie, Ziemomyślu A, Ziemomyślu B oraz Żalęcinie. Siłownie zewnętrzne znajdują się w miejscowościach: Bralecinie, Brzezynie, Dobropolu, Dolicach, Kolinie, Krępcowie, Lipka, Morzycy, Moskorzynie, Mogilicy, Płoszkowie, Pomietowie, Przewłokach, Rzeplinie, Sądów, Skrzany, Strzebielewie, Szemielinie, Warszynie, Ziemomyślu A, Ziemomyślu B oraz Żalęcinie. Natomiast sale gimnastyczne znajdują się w Rzeplinie, Dolicach i Dobropolu Pyrzyckim.

Aktywnie działające kluby to: KS PIAST Kolin, GWIAZDA Żalęcino, JEDNOŚĆ Przewłoki, Stowarzyszenie Biali Sądów, GLKS UNIA Dolice.

Na szczególną uwagę zasługuje działalność klubów sportowych na rzecz aktywizowania dzieci i młodzieży.

Zdrowie

Opiekę zdrowotną na terenie Dolic zapewniają: „Przychodnia Na Zdrowie” Sp. z o.o. – podstawowa opieka zdrowotna, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Salus” świadczący usługi pielęgniarskie oraz Zakład Medycyny Szkolnej z siedzibą w Stargardzie zajmujący się głównie opieką i profilaktyką zdrowotną wśród uczniów szkół. Dodatkowo do dyspozycji mieszkańców jest 1 gabinet stomatologiczny Stomatologia Rodzinna - Iwona Małecka, z dwiema prywatnymi praktykami stomatologicznymi, w tym jedna ze świadczeniami w ramach NFZ oraz apteka „Wieża Zdrowia”. W zakresie opieki długoterminowej i paliatywnej mieszkańcy gminy Dolice mogą korzystać z Hospicjum Domowego i pielęgniarskiej opieki długoterminowej domowej, usługi świadczone przez "Help - Med" Anna Nowak Stargard.

Dostęp do usług medycznych w gminie Dolice jest utrudniony z uwagi na wiejski charakter gminy i konieczność dojazdu do wszystkich specjalistów.

Pomoc społeczna

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej w gminie zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Główne zadania to: pomoc społeczna, wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałanie przemocy domowej, dodatek mieszkaniowy i energetyczny, świadczenia rodzinne, w tym opiekuńcze, świadczenia wychowawcze, fundusz alimentacyjny, postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych, stypendia i zasiłki szkolne, prace społecznie użyteczne, Karty dużej Rodziny, prowadzenie mieszkań chronionych (obecnie wspomaganych). W Gminie Dolice funkcjonują trzy mieszkania wspomagane: jedno w miejscowości Szemielino oraz dwa w Dolicach. W ramach zakupu usług w podmiotach zewnętrznych świadczone są usługi schronienia dla osób bezdomnych.

W 2023 r. zaczęło funkcjonować Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Dolicach. Jest to ośrodek wsparcia dla osób z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Z usług Centrum może korzystać 20 osób, w tym 6 osób na pobyt całodobowy i 14 osób na pobyt dzienny.

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział Regionalny w Szczecinie prowadzi placówki wsparcia dziennego pn.: „Słoneczna Dolina” w miejscowościach Brzezina i Ziemomyśl A w wymiarze 4 dni w tygodniu po 4 godziny dziennie – w godzinach popołudniowych. Działaniami placówki objętych jest około 15 dzieci i młodzieży w wieku szkolnym w każdej z placówek. W zajęciach prowadzonych przez placówki biorą udział dzieci i młodzieży w wieku szkolnym w szczególności pochodzących z rodzin z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Mieszkańcy gminy korzystają również z oferty jednostek powiatowych w Stargardzie:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie głównie w zakresie spraw związanych z niepełnosprawnością oraz pieczą zastępczą.
- Powiatowego Urzędu Pracy – osoby bezrobotne w zakresie aktywizacji zawodowej.
- Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej, w zakresie diagnozowania dzieci i młodzieży, udzielania dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, profilaktyki oraz wspierania placówek edukacyjnych i nauczycieli.
- Regionalne Centrum Kryzysowe w Stargardzie oferuje: pomoc psychologiczną, poradnictwo pedagogiczne, wsparcie socjalne, pomoc terapeutyczną, udział w warsztatach, grupach wsparcia, zajęcia psychoedukacyjne. Usługi świadczone są głównie w siedzibie Centrum ale również w środowisku zamieszkania rodzin.
- Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym realizującego określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie przemocy domowej

Realizatorem zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów społecznych jest Gmina Dolice. Koordynacją tych zadań zajmuje się Pełnomocnik Wójta Gminy ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii. W ramach profilaktyki organizowane są wydarzenia promujące zdrowy tryb życia, twórcze spędzanie czasu oraz rozwijające zainteresowania. Na terenie gminy Dolice rozpowszechniane są ogólnopolskie numery telefonów pomocowych poprzez ulotki i plakaty.

Rodziny i osoby zmagające się z problemami uzależnień w rodzinie mają możliwość korzystania z pomocy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dolicach.

W Gminie Dolice funkcjonuje Punkt Konsultacyjno – Informacyjny gdzie mieszkańcy gminy, szczególnie rodziny z dziećmi i młodzieżą dotknięci problemem uzależnienia, współuzależnienia, przemocy domowej mogą skorzystać z poradnictwa psychologicznego, funkcjonuje też jedna grupa wsparcia AA dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz jest możliwość konsultacji prawnika.

Gmina Dolice podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego. W Gminie Dolice od 01.03.2011 r. działa Zespół Interdyscyplinarny, w skład Zespołu wchodzi przedstawiciele: ośrodka pomocy społecznej, policji, oświaty, ochrony zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Od 30.11.2020 r. do składu ZI został powołany przedstawiciel Placówki Żandarmerii Wojskowej w Stargardzie. W skład Zespołu wchodzi również kurator Sądu Rejonowego w Stargardzie. Głównym zadaniem ZI jest integrowanie i koordynowanie działań wymienionych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy

domowej oraz diagnozowanie problemu przemocy domowej na terenie Gminy Dolice, w tym podejmowanie działań mających na celu ochronę osób doznających przemocy domowej.

Organizacje pozarządowe

Ważnym elementem kształtującym właściwe postawy społeczne oraz stanowiącym element wsparcia rodziny i dziecka są działające na terenie gminy stowarzyszenia, wśród których znajdują się m. in.: Stowarzyszenie Ludzi Aktywnych z siedzibą w Pomietowie, Stowarzyszenie „Nie ma mocnych” z siedzibą w Rzeplinie, Stowarzyszenie Rozwoju Krępcewa, Stowarzyszenie „Uwierzyć w siebie” z siedzibą w Morzycy, Stowarzyszenie Biali Sądów, Stowarzyszenie „Jeden za wszystkich wszyscy za jednego” z siedzibą w Dolicach, Stowarzyszenie GRYPERSI, LOK - Koło Strzeleckie w Dolicach, Koło Wędkarskie PZW „Brzana”, Liga Ochrony Przyrody, Ochotnicze Straże Pożarne w Dolicach i Kolinie. Pomoc rodzinom i dzieciom świadczy Parafialny Zespół Caritas w Dolicach i Kolinie.

Tabela 1. Zestawienie infrastruktury mającej znaczenie w systemie wspierania dziecka i rodziny w poszczególnych miejscowościach gminy Dolice.

miejsowość	kolej	bus	szkoła	przedszkole lub inna forma wych. prz.	świetlica	Plac zabaw	Boisko sport./ boisko wielof.	siłownia zewnętrzna	sala gminna styczna	klub sportowy
Boguszyce										
Brańcin		tak			tak	tak	tak	tak		
Brzezina		tak			tak	tak	tak	tak		
Dobropole Pyrzyckie		tak	tak			tak	tak	tak	tak	
Dolice	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak/tak	tak	tak	tak
Kolin	tak	tak			tak	tak	tak	tak		tak
Komorowo										
Krępcewo		tak			tak	tak	w trakcie	tak		
Lipka		tak						tak		
Mogilica						tak	tak	tak		
Morzyca	tak	tak			tak	tak	tak	tak		
Moskorzyn		tak			tak	tak	tak	tak		
Płoszkowo		tak				tak	tak	tak		
Pomietów					tak	tak	tak	tak		
Przewłoki		tak			tak	tak	tak	tak		tak
Rzeplino		tak	tak	tak		tak	tak	tak	tak	
Sądów						tak	tak/tak	tak		tak
Sądówko										
Skrzany						tak		tak		
Strzebielewo	tak	tak				tak	nie/tak	tak		
Szemielino						tak	tak	tak		
Trzebień										
Warszyn		tak			tak	tak	tak	tak		
Ziemomyśl A	tak				tak	tak	tak	tak		
Ziemomyśl B						tak	tak	tak		
Żalęcino		tak			tak	tak	tak/tak	tak		tak

Porównując zestawienie infrastruktury z lat 2019-2021 mającej znaczenie w systemie wspierania rodziny i dziecka można stwierdzić, że od 2022 r. infrastruktura na terenie gminy Dolice znacznie się poprawiła. Powstały dodatkowe świetlice oraz siłownie zewnętrzne. W grudniu 2023 r. odbyło się oficjalne otwarcie świetlicy wiejskiej w Pomietowie.

4. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Dolice została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców.

4.1. Pomoc społeczna udzielana rodzinie i dziecku

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie Dolice świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach. Jednostka realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem", ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci oraz ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Tabela 2. Zestawienie danych z obszaru pomocy rodzinie i dziecku.

Obszar diagnozy	rok	
	2022	2023
Liczba mieszkańców Gminy Dolice (stan na 31 grudnia)	7204	7095
Liczba dzieci/młodzieży zamieszkującej na terenie gminy Dolice w wieku 0 -17 roku życia	1371	1295
Liczba osób bezrobotnych (stan na 31 grudnia)	228	214
Liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne	10	11
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	221	188
Liczba pracowników socjalnych pracujących w rejonach (pełne etaty)	5 (3-4 osoby)	4 (3-4 osoby)
Liczba rodzin, na rzecz, których świadczona była praca socjalna	109	70
Liczba asystentów rodziny	2 1,5 etatu	2 1,5 etatu
Liczba rodzin, z którymi pracował asystent rodziny, w tym liczba rodzin z ustawy „Za życiem”	23	27
Liczba rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny wraz z dodatkami	235	149
Liczba rodzin otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka do 16 roku życia.	48	45
Liczba rodzin otrzymujących świadczenia pielęgnacyjne z uwagi na opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem. (bez względu na wiek dziecka)	42	44
Liczba rodzin, które otrzymały jednorazowe świadczenie pieniężne w związku z urodzeniem się dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu zgodnie z ustawą „Za życiem”	1	0
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego (średnio w ciągu roku)	58	43
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	11	13

Liczba uczniów otrzymujących stypendia i zasiłki szkolne (stan na koniec grudnia)	57	39
Liczba dzieci i uczniów w szkołach i przedszkolach na terenie gminy Dolice (stan na 30 września każdego roku wg SIO)	658	652
Liczba dzieci i uczniów objętych dożywianiem w szkołach na terenie gminy Dolice	78	75
Liczba dzieci/młodzieży z terenu gminy Dolice pozostających w pieczy zastępczej	30	36

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej oraz sprawozdania GOPS

Poniższa tabela przedstawia dane na temat typów rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2022-2023

Tabela 3. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2022-2023

typy rodzin		liczba rodzin		liczba osób w rodzinach	
		2022 r.	2023 r.	2022 r.	2023 r.
rodziny ogółem		221	188	523	459
o liczbie osób:	1	105	92	105	92
	2	36	25	72	50
	3	26	18	78	54
	4	25	23	100	92
	5	15	12	75	60
	6 i więcej	14	18	93	111
w tym: rodziny z dziećmi ogółem		74	68	312	315
o liczbie dzieci:	1	24	11	67	34
	2	24	27	93	107
	3	14	10	69	48
	4	6	13	39	75
	5	5	5	36	35
	6	1	2	8	16
	7 i więcej	0	0	0	0
rodziny niepełne ogółem		25	20	89	74
o liczbie dzieci:	1	11	2	26	4
	2	6	11	21	38
	3	5	4	21	16
	4 i więcej	3	3	21	16
rodziny emerytów i rencistów ogółem		46	55	100	102
o liczbie osób:	1	22	33	22	33
	2	12	11	24	22
	3	5	4	15	12
	4 i więcej	7	7	39	35

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach.

Analiza struktury rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2022-2023, wykazała, iż najliczniejszą grupę stanowiły osoby prowadzące jednoosobowe gospodarstwo domowe.

Odmienne wyglądała struktura beneficjentów biorąc pod uwagę poszczególne typy rodzin. W przypadku rodzin z dziećmi największą grupę w latach 2022-2023 tak samo jak w latach 2019-2021, stanowiły rodziny posiadające dwoje dzieci.

Jeśli chodzi o rodziny niepełne, liczną grupą są rodziny posiadające jedno oraz dwoje dzieci, przy czym można zauważyć, że liczba rodzin niepełnych korzystających z pomocy z roku na rok zmniejsza się.

Powody udzielania świadczeń pomocy społecznej rodzinom z dziećmi:

Analiza świadczeń z zakresu pomocy społecznej udzielonych rodzinom z dziećmi w latach 2022 i 2023 przez GOPS w Dolicach wykazała, że najczęściej występującymi powodami przyznawania świadczeń były: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba.

Ubóstwem w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej jest dochód nieprzekraczający kryterium określonego w art. 8 tej ustawy, w latach 2022 i 2023 kryterium wynosiło 600 zł na osobę w rodzinie. Występowanie problemu bezrobocia w rodzinach wynika często z faktu pozostawiania rodzica w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy z uwagi na ubezpieczenie zdrowotne. Występują również przypadki, w których głównym dochodem rodziny są świadczenia związane z wychowywaniem dzieci.

4.2 Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

I. Formy pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, określone w ustawie to:

1. Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne - rodziny w sytuacjach kryzysowych korzystały z pomocy psychologa zatrudnianego w ramach środków profilaktyki.

Rodzice i opiekunowie (4 osoby) z Gminy Dolice w 2022 r. wzięli udział w szkoleniu pn.: „Pozytywna Dyscyplina”. W trakcie warsztatów uczestnicy mieli okazję do spotkań teoretycznych zawierających najważniejsze założenia Pozytywnej Dyscypliny jak i możliwość nowego spojrzenia i pogłębienia wiedzy w zakresie wychowania i budowania relacji z dzieckiem. Warsztaty miały za zadanie wyjaśnienia przyczyn tzw. ”złego zachowania” u dzieci jak i wsparcia rodziców/ opiekunów w formach reagowania na nie z jednoczesnym zadaniem o potrzeby zarówno swoje i dziecka. Bardzo ważnym elementem szkolenia było omówienie tematu kar i nagród - ich wpływu na zachowanie, poczucie własnej wartości oraz motywację u dziecka. Myślą przewodnią warsztatów było: poczucie przynależności i znaczenia oraz myśl jednego z twórców Pozytywnej Dyscypliny „skąd ta myśl, że dzieci muszą poczuć się źle żeby zachowywać się dobrze”? Formuła spotkań została tak przygotowana, aby uczestnicy mieli również możliwość doświadczania różnych zachowań i reakcji zarówno jako dziecko i dorosły. Aktywny udział rodziców/opiekunów pozwolił na ciekawą wymianę doświadczeń oraz wzajemne dzielenie się pomysłami i rozwiązaniami.

We wrześniu 2024 roku w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie rozpoczęła się kolejna edycja warsztatów pn. "Akademia opiekuna". Warsztaty skierowane są do rodziców i opiekunów borykających się z różnymi problemami wychowawczo-opiekuńczymi. Każdy, kto chce podnieść swoje kompetencje w spełnianiu ról rodzicielskich oraz osoby, którym potrzebna jest fachowa pomoc w rozwiązaniu problemów wychowawczych może wziąć w nich udział.

2. Terapia i mediacja – nie przyznawano tego rodzaju usług z uwagi na brak potrzeb.
3. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne dla rodzin z dziećmi – nie przyznawano tego rodzaju usług.
4. Pomoc prawna – porady prawne odbywają się w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej realizowanej przez Powiat Stargardzki w UG Dolice. Ponadto od 2021 r. rodziny mogą korzystać z pomocy prawnika zatrudnianego w ramach środków profilaktyki.
5. Grupy wsparcia lub grupy samopomocowe – w gminie Dolice każdego roku odbywały się cykliczne wydarzenia dla rodzin, podczas których rodziny spotykały się, integrowały, brały udział w rodzinnych aktywnościach, miały okazję do wymiany doświadczeń. Organizatorami wydarzeń były: Gminne Centrum Kultury, Sołectwa, szkoły, przedszkola, organizacje pozarządowe. Gmina Dolice udzielała dofinansowania na te cele Sołectwom i stowarzyszeniom. Ogłoszenia o festynach, piknikach były rozpowszechniane za pomocą stron internetowych, mediów społecznościowych oraz plakatów wywieszanych na tablicach ogłoszeń. Ponadto Pracownicy socjalni i Asystenci rodziny badają potrzeby rodzin w zakresie spotkań w grupach samopomocowych. Diagnozowanie odbywa się indywidualnie podczas wizyt w rodzinach, żadna z rodzin nie wyraziła chęci uczestnictwa w takim spotkaniu. Potrzeby rodzin z zakresu wsparcia przewidzianego w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej odbywa się na formularzach wprowadzonych do stosowania w GOPS w Dolicach. W ocenie GOPS w Dolicach wiejski charakter gminy, mała anonimowość, rozproszenie miejsc zamieszkania rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz słaba komunikacja publiczna powodują, że praktycznie nie ma zainteresowania grupami samopomocowymi.
6. Asystent rodziny – w latach 2022-2023 wszystkie rodziny wymagające wsparcia asystenta miały to wsparcie zapewnione.

II. Formy pomocy w opiece i wychowaniu dziecka określone w ustawie to:

1. Placówki wsparcia dziennego – na terenie Gminy Dolice działają dwie placówki wsparcia dziennego, które funkcjonują w miejscowościach Ziemomyśl A i Brzezina. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracujące z asystentem rodziny w 2023 r. zamieszkują w następujących miejscowościach: Dolice - 1 rodzina, Krępczewo – 2 rodziny, Płoszkowo – 3 rodziny, Bralęcino – 6 rodzin, Mogilica – 1 rodzina, Ziemomyśl A – 1 rodzina, Sądów – 2 rodziny, Żalęcino – 1 rodzina, Dobropole – 3 rodziny, Przewłoki – 1 rodzina, Pomietów -1 rodzina, Warszyn – 1 rodzina, Szemielino – 1 rodzina, Kolin – 1 rodzina, Morzyca – 1 rodzina. W 2024 r. to 25 rodzin.
2. Rodziny wspierające – nie zawierano umów z rodzinami wspierającymi. W Gminie Dolice nie było rodzin wspierających, funkcjonujących na zasadach określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jednakże rodziny współpracujące z asystentem rodziny zazwyczaj miały wsparcie rodzin spokrewnionych, które zaangażowane były w pomoc bezinteresownie. Wsparcie odbywało się poprzez pracę na zasobach i możliwościach tych rodzin. Nie były zawierane z nimi umowy określone w w/w ustawie. W 2022 i 2023 r. mieszkańcy gminy Dolice korzystali z usług **Regionalnego Centrum Kryzysowego w Stargardzie**. Centrum oferuje: pomoc psychologiczną, poradnictwo pedagogiczne, wsparcie socjalne, pomoc terapeutyczną, udział w warsztatach, grupach wsparcia, zajęcia psychoedukacyjne. Usługi świadczone są głównie w siedzibie Centrum ale również w środowisku zamieszkania rodzin.

W 2023 r. Regionalne Centrum Kryzysowe w Stargardzie przeprowadziło 9 razy interwencje w miejscu zamieszkania na terenie gminy Dolice, 17 razy odbywały się spotkania stacjonarne w RCK, a jedna osoba z gminy Dolice otrzymała certyfikat za udział w warsztatach "Szkoła dla rodziców".

4.3. Dziecko i rodzina wspierani przez Poradnię psychologiczno-pedagogiczną

Dzieci i rodziny z gminy Dolice obejmowane są wsparciem ze strony **Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Stargardzie**. Wsparcie polegało głównie na diagnozie psychologiczno - pedagogicznej oraz logopedycznej, na którą kierowane były dzieci i uczniowie z trudnościami dydaktycznymi, rozwojowymi oraz w zachowaniu. Po każdej diagnozie rodzic uzyskał poradę dotyczącą zgłaszanych problemów a także pisemną opinię bądź informację o uzyskanych wynikach, która również zawierała w diagnozie psychologiczno – pedagogicznej zalecane formy pomocy oraz w diagnozie logopedycznej program pomocy lub terapii, jakimi dziecko musi objąć placówka oświatowa, do której dziecko uczęszcza. W nielicznych przypadkach były to orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub nauczania indywidualnego. Rodzice lub opiekunowie prawni dzieci uzyskali poradę dotyczącą zgłaszanych problemów.

Powodem wnioskowania rodzica o diagnozę najczęściej są problemy dydaktyczne oraz wychowawcze. Pomoc bezpośrednia uczniom i rodzicom to głównie porady bez badań oraz pojedyncze przypadki interwencji kryzysowej, zajęć o charakterze terapeutycznym, form pomocy indywidualnej, porad zawodowych na podstawie badań, spotkanie z rodzicami. W 2022 r. poradnia przyjęła 71 dzieci i uczniów z terenu gminy Dolice, w 2023 r. 81 dzieci i uczniów.

4.4. Przestępczość wśród nieletnich

Według danych Posterunku Policji w Dolicach w 2022 roku na terenie gminy Dolice przeprowadzono 31 interwencji domowych, w 2023 r. - 5 interwencji domowych, do listopada 2024 r. - 28 interwencji domowych.

W 2022 r. nieletni dokonali łącznie 9 czynów karalnych z KK, w opisanych przypadkach sprawcami czynów karalnych byli chłopcy. W 2023 r. dwóch nieletnich dokonali łącznie 6 czynów karalnych, sprawcami czynów karalnych byli chłopcy. Do listopada 2024 r. tylko jeden nieletni był karany - dwukrotnie.

W 2022 roku policjanci Posterunku Policji w Dolicach wszczęli 4 postępowania z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii stwierdzono 6 czynów – wykrywalność wyniosła 100 %. W 2023 roku wszczęli 2 postępowania z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – wykrywalność również wyniosła 100 %.

4.5. Rodzina i dziecko pod kuratelą sądową

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1095), kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. W Gminie Dolice pracują kuratorzy z Zespołu Służby Kuratorskiej Sądu Rejonowego w Stargardzie. W 2024 r. (stan na 18.11.2024 r.) przez Zespół Kuratorski prowadzone były 21 nadzory opiekuńcze, 9 nadzory nad nieletnimi. W 2024 r. nie było nadzorów alkoholowych.

Tabela 4. Sprawy prowadzone przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej.

Rodzaj spraw	2022	2023
Nadzory opiekuńcze	28	28
Nadzory nad nieletnimi	8	7
Nadzory alkoholowe	0	0

Źródło: Informacja Sądu Rejonowego w Stargardzie – I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej

4.6 Przemoc domowa

Zespół Interdyscyplinarny ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym tym problemem. Głównym narzędziem pracy zespołu jest procedura tzw. „Niebieskie karty”.

Tabela 5. Liczba realizowanych procedur „Niebieska karta” w latach 2022-2023.

	Liczba formularzy Niebieska karta A, które wpłynęły do przewodni czącego ZI	w tym zgłoszonych przez:				
		policję	pomoc społeczną	gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych	oświatę	ochronę zdrowia
2022	26	17	8	0	1	0
2023	36	22	11	1	2	0

Źródło: sprawozdania z działania Zespołu Interdyscyplinarnego

W 2022 r. Posterunek Policji w Dolicach odnotował 31 interwencji domowych. Zostały przyjęte 4 zawiadomienia z art. 207 kk, gdzie pod nadzorem Prokuratury Rejonowej w Pyrzycach zostały przeprowadzone czynności sprawdzające. W wyniku przeprowadzonych czynności potwierdzono zaistnienie przemocy w 3 przypadkach. W 2 przypadkach sprawcy przemocy zostali zatrzymani. Wobec 3 osób zastosowano środki zapobiegawcze.

W 2023 r. Posterunek Policji w Dolicach odnotował 5 interwencji domowych. Zostało przyjętych 17 zawiadomień z art. 207 kk gdzie pod nadzorem Prokuratury Rejonowej w Pyrzycach zostały przeprowadzone czynności sprawdzające. W wyniku przeprowadzonych czynności potwierdzono zaistnienie przemocy w 15 przypadkach, w 8 przypadkach sprawcy przemocy zostali zatrzymani. Wobec 9 osób zastosowano środki zapobiegawcze w tym w 8 przypadkach areszt i 1 dozór policyjny.

W 2022 r. i 2023 r. osobami zagrożonymi przemocą lub ofiarami przemocy najczęściej były kobiety, następnie dzieci. Osobami podejrzanymi o przemoc i sprawcami przemocy w rodzinie byli głównie mężczyźni. W 2022 r. odnotowana liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, kobiety - 15, mężczyźni - 6, dzieci – 9, a w 2023 r. kobiety - 23, mężczyźni - 6, dzieci - 8. Osoby miały zaproponowane wsparcie w formie poradnictwa, m.in. psychologicznego i prawnego. Część z rodzin skorzystała z pomocy.

W ramach wszczętych procedur nie występowała konieczność udzielenia pomocy w formie schronienia osobom dotkniętym przemocą w całodobowych placówkach świadczących

pomoc, w tym w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Stargardzie. Z rodzinami prowadzona była praca socjalna

Problem przemocy domowej bardzo często skomasowany jest z innymi problemami społecznymi, m.in. uzależnieniami od alkoholu, czy innych substancji psychoaktywnych.

4.7 Karta Dużej Rodziny

Karta Dużej Rodziny jest to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Prawo do Karty Dużej Rodziny przysługuje także dzieciom w wieku do 18 roku życia, w wieku do 25 roku życia – w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej, bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, ale tylko w przypadku, gdy w chwili składania wniosku w rodzinie jest co najmniej troje dzieci spełniających powyższe warunki.

Tabela 6. Karta Dużej Rodziny w gminie Dolice 2022-2023 r.

	2022	2023
Liczba rodzin, którym wydano kartę w danym roku	117	109
Liczba rodzin, którym wydano kartę narastająco od 2014 r.	403	512
Liczba wydanych kart w danym roku	234	221
Liczba wydanych kart narastająco od 2014 r.	1193	1414

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach
(do XII 2022 r. UG Dolice)

5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu wspierania rodziny oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli instytucji i organizacji działających w obszarze rodziny.

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
Dobrze wyposażone, wyremontowane szkoły. Dobra infrastruktura sportowa. Systematyczne remonty świetlic wiejskich, dające perspektywę poszerzenia oferty zajęć dla dzieci i młodzieży Stała oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów w szkołach oraz w Gminnym Centrum Kultury oraz istniejących świetlicach wiejskich w tym utworzonych placówkach wsparcia dziennego. Dobre rozeznanie problemów i potrzeb	Brak kompleksowej opieki w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci. Brak oferty wsparcia i rozwoju dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością. Brak placówek edukacyjnych dla dzieci o specjalnych potrzebach. Brak mieszkań socjalnych. Duże rozproszenie rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze. Słaba komunikacji publiczna, a w niektórych miejscowościach całkowity jej brak.

<p>środowiska lokalnego. Liczny i aktywny sektor pozarządowy, oferujący dzieciom i młodzieży alternatywne formy spędzania czasu wolnego. Kadra instytucji i członkowie organizacji posiadający umiejętności i doświadczenie w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych. Szeroka oferta zajęć sportowych edukacyjnych i aktywności pozaszkolnej prowadzona przez kluby sportowe i organizacje pozarządowe. Dostęp do nieodpłatnej pomocy prawnej.</p>	<p>Ograniczona dostępność opieki medycznej, w tym stomatologicznej. Niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży a także dorosłych. Brak przemysłu i miejsc pracy na terenie gminy. Brak możliwości bezpłatnej terapii rodzin na terenie gminy Dolice. Słaba dostępność specjalistycznej opieki dla dzieci i młodzieży w kryzysie psychicznym.</p>
szanse	zagrożenia
<p>Współpraca instytucji i organizacji działających w obszarze rodziny, doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji oraz członków organizacji pozarządowych. Polityka samorządu sprzyjająca rozwojowi sektora pozarządowego. Liczne programy umożliwiające korzystanie z funduszy europejskich i rządowych na realizację zadań w obszarze rodziny. Regulacje prawne stale poszerzające spektrum świadczeń i usług w zakresie wspierania rodzin.</p>	<p>Łatwy dostęp dzieci i młodzieży do używek i substancji psychoaktywnych. Łatwy dostęp dzieci i młodzieży do demoralizujących lub niebezpiecznych treści w Internecie. Rozpowszechnianie się postawy bierności wśród społeczności lokalnej. Brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo. Zanik więzi i tradycji rodzinnych. Rozpad związków (rozwoły, praca za granicą) Wzrost cen mediów, ograniczenie ilości środków finansowych na realizację działań. Stan po pandemii - zaburzone relacje międzyludzkie, efekt izolacji. Duża rotacja pracowników socjalnych, asystentów rodzin, problemy kadrowe.</p>

Kierunki działań

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz analizę mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, można uznać, że wytyczone w poprzednich latach kierunki działań są nadal aktualne w perspektywie lat 2025-2027. Celem wszystkich działań jest wychowywanie dzieci przez rodziny biologiczne, bez konieczności umieszczania ich w pieczy zastępczej.

Ważne jest wyposażenie rodzin w narzędzia umożliwiające samodzielne radzenie sobie z pojawiającymi się problemami i potrzebami.

Z uwagi na wielowymiarowy charakter problemów rodzin ich rozwiązywanie wymaga zintegrowanej współpracy instytucjonalnej. Determinantem skuteczności niniejszego Programu jest tworzenie warunków wsparcia o charakterze systemowym, tj. łączenie różnych form z szerokiego spektrum usług oferowanych przez instytucje i organizacje zarówno z terenu gminy Dolice jak i spoza gminy.

Nieodzownym elementem skutecznego systemu wsparcia jest edukowanie kadry pracującej z rodzinami.

6. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE SZCZEGÓŁOWE, DZIAŁANIA

CEL GŁÓWNY

Skuteczny i spójny system wsparcia rodzin w gminie Dolice.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Działania edukacyjne w obszarze funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz wspieranie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu i rozwoju.

Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym w przezwyciężeniu problemów.

Interdyscyplinarność działań na rzecz wspierania rodzin

Adresatami wszystkich działań są:

- rodziny mieszkające na terenie gminy Dolice, które doświadczają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz dzieci zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej,
- rodziny których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej,
- kobiety w ciąży i ich rodziny,
- przedstawiciele instytucji oraz organizacji pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Cel szczegółowy 1: Działania edukacyjne w obszarze funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz wspieranie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu i rozwoju.						
Działania	Realizator	Źródła finansowania	Okres realizacji			Wskaźnik
			2025	2026	2027	
1.1 Podnoszenie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodzin poprzez kampanie, programy, indywidualne poradnictwo psychologiczne dla rodziców, dostęp do wczesnego wspomaganie rozwoju.	Szkoły GOPS Organizacje pozarządowe Sektor prywatny	Budżet poszczególnych instytucji i organizacji. Programy pomocowe Budżet Gminy Dolice – profilaktyka	x	x	x	-ilość punktów poradnictwa psychologicznego na terenie Gminy - wymiar godzin psychologa w szkołach - wymiar godzin logopedy w szkołach - wymiar godzin pedagoga w szkołach - ilość punktów wczesnego wspomaganie rozwoju na terenie Gminy - ilość zrealizowanych programów edukacyjnych dla rodziców/opiekunów - ilość kampanii
1.2 Stała oferta zajęć edukacyjno – wychowawczych pozalekcyjnych lub rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży oraz wzbogacanie tej oferty.	- Szkoły - Gminne Centrum Kultury - Świetlice wiejskie - Organizacje pozarządowe	Środki własne Gminy, w tym środki na realizację profilaktyki uzależnień. Dotacja z budżetu państwa. Programy krajowe. Fundusze europejskie. Budżet organizacji pozarządowych.	x	x	x	- Liczba szkół prowadzących zajęcia pozalekcyjne - liczba działających świetlic - Liczba organizacji pozarządowych prowadzących regularne (co najmniej przez 6 m-cy w roku) zajęcia edukacyjno – wychowawcze lub rozwijające zainteresowania dzieci i młodzieży - Liczba organizacji pozarządowych prowadzących nieregularne, okazjonalne zajęcia edukacyjno – wychowawcze lub rozwijające zainteresowania dzieci i młodzieży

1.3 Wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez realizację programu: „Karta Dużej Rodziny”	Urząd Gminy Dolice	Dotacja z budżetu państwa	x	x	x	Ilość wydanych kart Ilość rodzin korzystających z programu
1.4 Zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej.	Gmina Dolice. Organizacje pozarządowe. Sektor prywatny.	Środki własne Gminy. Dotacja z budżetu państwa. Programy krajowe. Fundusze europejskie. Środki sektora prywatnego.	x	x	x	- liczba miejsc w placówkach opieki dla dzieci do lat trzech - ilość przedszkoli działających w pełnym wymiarze czasu - ilość innych form opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym
1.5 Edukacja zdrowotna dzieci i rodzin w zakresie higieny fizycznej i psychicznej.	Salus S.C. NZOZ Dolice Pielęgniarka medycyny szkolnej. Szkoły	Narodowy Fundusz Zdrowia Budżet szkół	x	x	x	- Ilość rodzin z dziećmi objętych edukacją przez pielęgniarki środowiskowe - Liczba programów zdrowotnych prowadzonych w szkołach,
1.6 „Bezpieczna szkoła” - przeciwdziałanie przemocy w szkole, w tym cyberprzemocy. Edukowanie rodziców w zakresie bezpieczeństwa dzieci.	Szkoły Policja	- Środki własne Gminy na realizację profilaktyki uzależnień. - Środki z budżetu państwa (budżet Policji)	x	x	x	- Liczba programów zrealizowanych wśród uczniów szkół, - Liczba spotkań z rodzicami poświęconych bezpieczeństwu dzieci i młodzieży,
1.7 Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez przyznawanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym (stypendia, zasiłki), organizowanie zajęć wyrównawczych.	- Szkoły -Urząd Gminy Dolice	Środki własne Gminy. Dotacja z budżetu państwa.	x	x	x	Liczba uczniów, którzy otrzymali stypendium szkolne i zasiłek szkolny. Liczba godzin zajęć wyrównawczych

1.8 Poprawa sytuacji mieszkaniowej poprzez budowę mieszkań socjalnych i udostępnianie komunalnych oraz wynajem lokali mieszkalnych (SIM-KZN)	Gmina Dolice	Środki własne Gminy. Dotacja z budżetu państwa. Programy krajowe. Fundusze europejskie.	x	x	x	Ilość mieszkań socjalnych i ilość mieszkań komunalnych oddanych do użytkowania poraz pierwszy. Ilość wynajętych lokali mieszkalnych w ramach SIM
--	--------------	--	---	---	---	---

Cel szczegółowy 2: Pomoc rodzinom w przezwycięzeniu istniejących problemów.						
Działania	Realizator	Źródła finansowania	Okres realizacji			Wskaźnik
			2025	2026	2027	
2.1 Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze poprzez: skierowanie asystenta rodziny, mediacje, pomoc psychologiczną, terapię rodzinną, pomoc prawną, placówki wsparcia dziennego, rodziny wspierające. Działania na rzecz pozyskania rodzin wspierających (identyfikowanie przez pracownika socjalnego, promowanie w mediach, szkolenia). Monitorowanie sytuacji	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Środki własne Gminy Dolice (pomoc społeczna, profilaktyka) Dotacja z budżetu państwa. Programy krajowe. Fundusze europejskie.	x	x	x	- Ilość asystentów rodziny - Ilość rodzin objętych pracą Asystenta rodziny, - Ilość rodzin, które zakończyły współpracę z Asystentem rodziny z uwagi na osiągnięcie celów założonych w planie pracy. - Ilość rodzin, w których prowadzono mediacje - Ilość mediacji zakończonych zawarciem ugody - Ilość rodzin, które skorzystały z pomocy psychologa - Ilość rodzin, które skorzystały z pomocy prawnika - Ilość miejscowości, w których funkcjonują placówki wsparcia dziennego - Ilość dzieci skierowanych do

rodzin zagrożone kryzysem lub przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych						<p>placówek wsparcia dziennego</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ilość rodzin wspierających, - Ilość działań promocyjnych na rzecz pozyskania rodzin wspierających, w tym szkolenia - Ilość (nie procent) rodzin objętych asystenturą, które mają rodziny wspierające - Ilość dzieci, które powróciły do rodzin naturalnych z pieczy zastępczej - Ilość rodzin monitorowanych, w tym przez asystenta rodziny, przez pracownika socjalnego
2.2 Zabezpieczenie rodzinom pomocy socjalnej (świadczenia pieniężne i niepieniężne)	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe, np. Caritas, Bank żywności. - Klub wolontariusza. - Organizatorzy akcji charytatywnych, np. Gminne Centrum Kultury, Komitety społeczne. 	<p>Środki własne Gminy. Dotacja z budżetu państwa. Programy krajowe. Fundusze europejskie. Darowizny.</p>	x	x	x	<p>Ilość osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ilość dzieci i młodzieży objętych dożywianiem w szkołach i przedszkolach w Gminie Dolice - Ilość akcji charytatywnych i zbiórek publicznych.
2.3 Wspieranie rodzin z problemem przemocy, uzależnień, w tym: - Działanie Gminnej Komisji Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych. - Działanie grup diagnostyczno-	<p>Pełnomocnik Wójta Gminy d.s. profilaktyki Gminnej Komisji Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zespół interdyscyplinarny</p>	<p>Środki własne Gminy, w tym na realizację profilaktyki uzależnień. Budżet poszczególnych instytucji i organizacji.</p>	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wniosków, które wpłynęły do GKRPA w sprawach osób uzależnionych - Liczba spraw skierowanych do Sądu - Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe stacjonarne - Liczba procedur „Niebieska Karta” - Liczba spraw skierowanych do prokuratury - Liczba procedur zamkniętych z

<p>pomocowych w ramach Zespołu interdyscyplinarnego</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wsparcie psychologiczne dla ofiar przemocy - Funkcjonowanie Grup AA - Programy korekcyjno-edukacyjne lub programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową 						<p>uwagi na zrealizowany plan pomocy</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba rodzin objętych wsparciem - Liczba grup AA - Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach grup - Liczba osób które wzięły udział w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programy psychologiczno-terapeutyczne
<p>2.4 Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asystent rodziny - Edukacja kobiet ciężarnych 	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Salus S.C. NZOZ Dolice</p>	<p>Środki własne Gminy Fundusz Pracy Narodowy Fundusz Zdrowia</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba rodzin, objętych pracą Asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem” - Liczba kobiet objętych działaniami edukacyjnymi przez położną
<p>2.5 Aktywizowanie rodzin, rozwijanie ich potencjału i mobilizowanie do korzystania z własnych zasobów w celu poprawy własnej sytuacji.</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>Środki własne Gminy. Dotacja z budżetu państwa. Programy krajowe. Fundusze europejskie.</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość zawartych kontraktów socjalnych - Liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne - Ilość rodzin, które wyszły z systemu pomocy społecznej
<p>2.6 współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>Środki własne Gminy</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Ilość dzieci których pobyt w pieczy zastępczej jest współfinansowany przez Gminę Dolice - kwota współfinansowania dzieci przebywających w pieczy zastępczej przez Gminę Dolice

Cel szczegółowy 3: Interdyscyplinarność działań na rzecz wspierania rodzin.						
Działania	Realizator	Źródła finansowania	Okres realizacji			Wskaźnik
			2025	2026	2027	
3.1 Stałe monitorowanie sytuacji rodzin poprzez regularne spotkania przedstawicieli instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny, min. dwa razy w roku. Aktualna baza teleadresowa do bieżącego kontaktowania się w sprawach rodzin.	Inicjator i koordynator - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Budżet poszczególnych instytucji i organizacji	x	x	x	- Ilość spotkań - Zaktualizowana baza teleadresowa
3.2 Edukacja i wsparcie osób pracujących na rzecz dziecka i rodziny	- Szkoły - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Pełnomocnik Wójta ds. profilaktyki	Budżet poszczególnych instytucji i organizacji	x	x	x	Ilość podmiotów, które skorzystały ze szkoleń z zakresu wspierania dziecka i rodziny Ilość instytucji, które zapewniają pracownikom wsparcie psychologiczne lub superwizję
3.3 Diagnozowanie poszczególnych obszarów związanych z funkcjonowaniem rodzin.	- Szkoły - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Pełnomocnik Wójta ds. profilaktyki	Budżet poszczególnych instytucji i organizacji	x	x	x	Ilość przeprowadzonych i opracowanych diagnoz, analiz

7. PRZEWIDYWANE EFEKTY

Wzmocnienie postawy odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój dziecka, nabycie umiejętności i kompetencji rodzicielskich.

Rozwój dzieci i młodzieży poprzez wczesne wspomaganie, zajęcia przedszkolne.

Wsparcie podopiecznych placówek wsparcia dziennego w pokonaniu występujących trudności, w tym szkolnych. Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i ich rodzin.

Wyrównanie szans edukacyjnych, wsparcie potrzeb związanych z edukacją eliminacja „wykluczenia edukacyjnego”.

Poprawa sytuacji ekonomicznej rodzin, zwiększenie możliwości podjęcia pracy przez zapewnienie opieki nad dziećmi.

Rozwój zainteresowań, pasji dzieci i młodzieży, nabycie wiedzy i umiejętności w zakresie aktywnego i zdrowego stylu życia, wolnego od uzależnień

Nabycie umiejętności zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych; wzrost wiedzy o mechanizmach uzależnienia; zmotywowanie do podjęcia odpowiedniej terapii, abstynencji.

Wzrost liczby rodzin wspierających.

Spadek liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej; ograniczenie czasu pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Zwiększona dostępność do informacji dotyczących działań na rzecz wsparcia rodziny.

Dobra współpraca i synchronizacja działań poszczególnych instytucji i organizacji.

Podniesienie kompetencji osób pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Dobre rozeznanie problemów rodzin w gminie Dolice.

8. REALIZACJA PROGRAMU

Koordynowanie działań w ramach Programu, należy do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach. Program ma charakter otwarty i może być aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb. W niniejszym programie uwzględniono uczestnictwo różnych podmiotów i instytucji działających na rzecz rodziny z obszaru Gminy Dolice.

Partnerami w realizacji działań mogą być w szczególności:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Stargardzie,
- Ośrodki leczenia uzależnień,
- Specjaliści, placówki służby zdrowia,
- Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy,
- Domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- Inne ośrodki wsparcia,
- Policja,
- Prokuratura Rejonowa,
- Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi,
- Organizacje pozarządowe, kościół i społeczność lokalna.

9. MONITORING I EWALUACJA

Program Wspierania Rodziny w Gminie Dolice na lata 2025 - 2027 stanowi dokument wyznaczający cele i zadania, w związku z tym wymaga oceny i weryfikacji efektywności podejmowanych zadań.

Monitoring Programu będzie polegał na bieżącym gromadzeniu i analizowaniu informacji o stanie jego realizacji przez poszczególne instytucje wymienione w Programie.

Informacje będą prezentowane i omawiane podczas cyklicznych spotkań przedstawicieli instytucji, wnioski i ustalenia wypracowane podczas spotkań posłużą do wprowadzenia ewentualnych zmian w programie.

Funkcję koordynatora realizacji Programu będzie pełnił Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach.

Sprawozdanie z realizacji Programu i potrzeby związane z realizacją zadań gminy w zakresie wspierania rodziny Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach, działając z upoważnienia Wójta Gminy, przedstawi Radzie Gminy raz w roku, w terminie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy.

Opracowanie:

Julita Zima-Kehl

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach